

Skov- og Landskabskonferencen 2003

Af Dyrkningskonsulent Bent K. Christensen

For 11. gang holdt Skov- & Landskab den årlige konference, hvor nye forskningsresultater blev præsenteret. Særligt indenfor modellering af juletræernes vækst er der sket en udvikling mod nye værktøjer, som på en mere videnskabelig måde kan fremskrive praktikernes forenelser for planternes udvikling.

Samtidig er der nye lovende metoder til at undgå vækst-stoppet i de første år efter plantning. Den tidligere nævnte modellering viser netop, hvor afgørende det er at få træet i gang, hvis man vil opnå et tilfredsstillende højdebreddeforhold.

De nye resultater fra Skov & Land blev præsenteret indenfor 4 specialområder: pyntegrønt, skovbrug, det åbne land samt by og parker, men for at arbejde ud fra et samlet fundament, var dagen indledt med et fællesmøde, hvor der i år blandt andet var deltagelse af Niels Østergaard fra Landsplanafdelingen.

Efter denne tale om regeringens vigtigste målsætninger for skov, landskab og planlægning, skitserede Skovrider Lars Møller Nielsen fra Aage V. Jensens Fonde hverdagens barske situation i erhvervet: "Dansk skovbrug taber i øjeblikket hver dag ca. 1.000.000 kr.!" Det samlede årlige underskud for de danske skove er 400 millioner, og alene ejendomsskatterne udgør 60 millioner. Til sammenligning er der afsat 20 millioner kr. på Finansloven til fremme af god og flersidig skovdrift.

I dag er resultatet, at der ikke bliver disponeret langsigtet i skovbruget mere, og fra dag til dag sker der et omfattende tab af viden, når staben af medarbejdere bliver skåret ned eller helt forsvinder. Med Lars Møller Niensens ord, får forskningen derfor en kustodeagtig funktion gennem bevaring af viden; men selv om der bliver færre at forske for, så er det afgørende for fremtiden, at der ikke bliver skåret ned på forskningen!

Arbejdet som kustode

Direktøren for Forskningscentret for Skov og Landskab (FSL), Niels Elers Koch, fulgte sin

Skov & Landskab

Center for Skov,
Landskab og
Planlægning

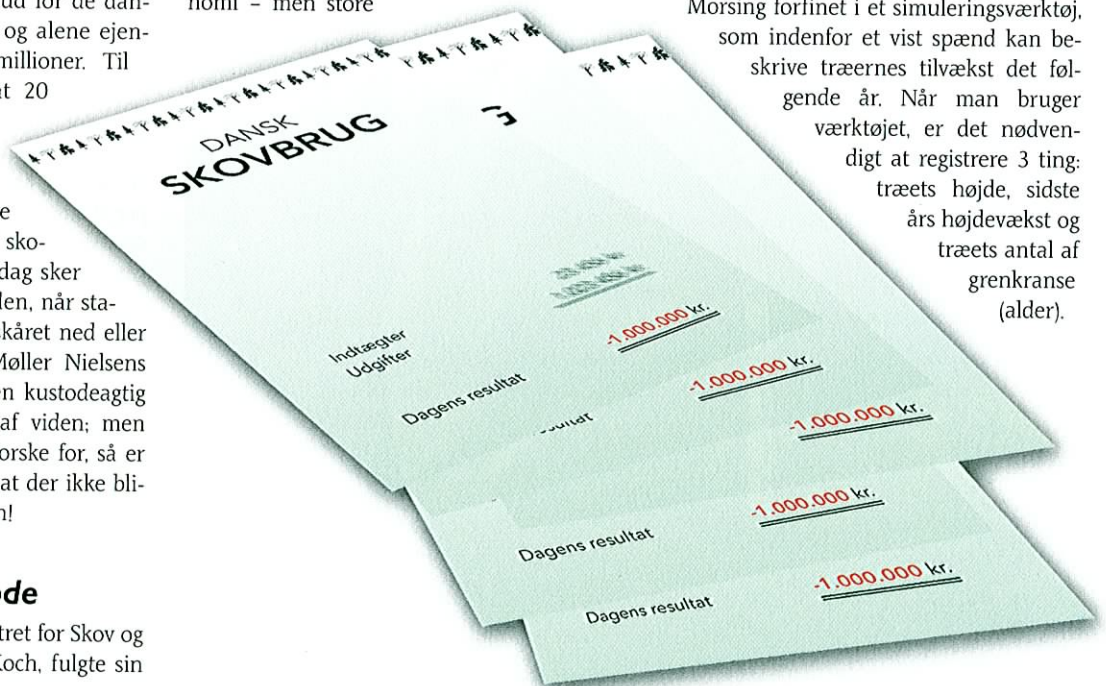
opgave som "Overkustode" op med at slå fast, at forskerne hverken er politikere eller praktikere, men videnskabsfolk. Forskningens rolle består i at nytænke og udvikle metoder, vurdere konsekvenser og evaluere metoder samt vedligeholde og udvikle viden. I forhold til skovbrugets dårlige driftsøkonomi - men store

samfundsøkonomiske værdi - er det af væsentlig betydning at finde og opdyrke nye betalingsområder som salg af rent drikkevand, salg af serviceydelser til skovens naboer eller salg af særlige oplevelser. Alligevel må man ikke glemme de traditionelle ydelser fra skoven i form af råtræ, pyntegrønt og juletræer. Her ligger der fortsat en stor opgave i at skabe bedre afsætningsmuligheder og højere priser.

Med denne udgangsbøn blev der taget hul på præsentationerne indenfor de enkelte specialområder.

Vækstmodellering

Fælde nu eller vente? Vækstregulere? Hvor meget eller måske slet ikke? Det er nogle af de valg juletræsproducenten løbende udsættes for, og det er valg, som, set i forhold til det enkelte træ, kan have stor økonomisk betydning. En let omskrivning af Storm P. kunne være: "Det er svært at spå - især om nordmannsgranens vækst". I mange år har tommelfingerreglen været, at "i højden vokser træet det samme som sidste år - plus moms". Denne tommelfingerregel har Merete Morsing forfinet i et simuleringsværktøj, som indenfor et vist spænd kan beskrive træernes tilvækst det følgende år. Når man bruger værktøjet, er det nødvendigt at registrere 3 ting: træets højde, sidste års højdevækst og træets antal af grenkranser (alder).

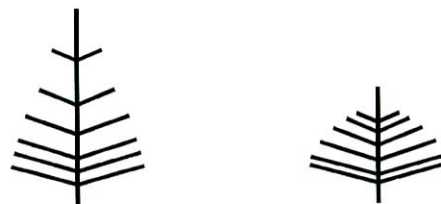
Gødskningen bliver ikke inddraget i modellen, fordi tanken er, at hvis træer er blevet gødsket i år 4, så vil det også blive det i år 5. Værktøjet vil stadig kunne forfines på en række områder, for eksempel ved at inddrage sommertemperaturerne. Her synes der at være en tendens til, at høje temperaturer – særligt i august – kan give en kraftigere vækst det følgende år. Tilsyneladende fordi den nye topknop bliver dannet på dette tidspunkt.

Væksten fordeler sig som en kaskade eller vandfald, der breder sig ned over træet, men det er forskelligt, hvor meget det enkelte skud vokser. Det afhænger blandt andet af afstanden til topknoppen. Når man ser, hvordan væksten fordeler sig, er en vigtig iagttagelse, at træets bredde er uafhængigt af træets alder. Med andre ord vil to ensaldrende træer på samme lokalitet stort set have samme bredde; uanset at det ene måske kun er 130 cm højt, mens det andet er 180 cm. Det understreger vigtigheden af,

Modelarbejdet viser, hvor afgørende det er at få begyndt træets højdevækst. Ellers vil der ikke blive harmoni mellem træets højde og bredde. Det skyldes, at træets bredde stort set er uafhængigt af dets højde.

at få træernes højdevækst i gang, for det har stor betydning for, at det lave træ senere bliver opfattet som bredt i modsætning til det høje træ.

Højde - breddeforholdet - et paradoks?

Et topskud på 50 cm er en ekstrem og er ikke ønskelig – men alligevel interessant; for ekstremen viser, hvad der er muligt.

Kulturstart

Hanne Rasmussen fulgte op på udfordringen om at få træerne i gang. I samarbejde med Skovfoged Steen Sørensen er der gennemført et stort forsøg omkring turbostart. Ideen er opstået efter kraftige vinterfrostskader i midten af 80'erne. Vintrenes temperaturer var i disse år så lave, at ikke kun nordmannsgranens nåle, men også knopperne blev skadet. På de træer, hvor "kun" sideknopperne blev skadet, men ikke topknoppen, var resultatet en meget kraftig højdevækst det følgende forår. På baggrund af sådanne observationer opstod den tanke, at man måske kunne øge højdevæksten ved at begrænse træets antal af knopper (vækstpunkter). Hvis summen af det kommende års tilvækst i en vis udstrækning er bestemt på forhånd, må der blive mere "energi" til topskuddet – så det kan vokse mere – hvis det ikke skal dele "energien" med 3-4 kransknopper.

Det blev udgangspunktet for at opstille arbejdshypoteser om, at der er en stærk indre organisation i træet, samt at der sker en kommunikation mellem vækstpunkterne. Rent praktisk er der i forsøget blevet klippet knopper, sidegrene eller dele af sidegrene af i forskellige kombinationer, og for nogle metoder har man opnået en forøgelse af topskudsvæksten på næsten 30 %.

Selvfølgelig koster det penge at klippe knopper af små planter, og det er en omkostning, som skal forrentes gennem hele bevoksningens omdrift, men indgrebet skal jo netop ses i forhold til omdriftens længde. Hvis det er muligt at korte blot 1-2 år af den samlede omdriftsperiode, sparer man penge i den sidste ende af kulturens liv. Som sammenligning udgør omkostningen til renholdelse og insektbekæmpelse de sidste år af kulturens liv ca. 5.000 kr./år/ha.

Bortforpagtning

På den afsætningsmæssige side viste Kaj Østergård forskellige metoder til beregning af træernes værdi ved "salg gennem bortfor-

pagtning af høstperioden" – også kaldet salg af juletræer på rod. Dansk Juletræsdyrkerforening forudser, at det er en metode, der de kommende år vil blive mere almindelig, når træerne nærmer sig en salgsklar størrelse. Vælger man at sælge sine træer på roden, kan det skyldes for lidt arbejdskraft, eller at køberen selv kan lave selve oparbejdningen billigere, men man må ikke overse en manglende salgserfaring som mulig bevæggrund. Hos mange producenter opnår salgsarbejdet ikke den samme bevågenhed som selve dyrkningen. Man er usikker på både, hvordan man bedømmer kvaliteten, og hvordan man i praksis indgår handlen. Det kan komme til udtryk i den udbredte tendens til, at køberen selv mærker de træer, han vil købe. Det forhold er noget ganske særligt for juletræsproducenterne, og ses ikke i andre brancher. I skovbruget er det jo heller ikke savværkets funktionærer, der viser bevoksningen ud. Når vi køber planter i planteskolerne, sorterer vi jo ikke selv planterne – det gør planteskolens medarbejdere. På samme måde i landbruget, hvor det ikke er kornhandleren, som bestemmer, fra hvilken mark han vil købe, eller slagteriets folk, der udvælger de svin, som de vil aftage.

Fænomenet med en bortforpagtningsperiode på de sidste 2-4 år af kulturens levetid opstod i begyndelsen af 80'erne, hvor der var mangel på træer. I øjeblikket synes man at kunne spore en tendens til, at historien er ved at gentage sig. For set med aftagerens øjne kan man ved forpagtningen opnå en fremtidig forsyningssikkerhed på et tidspunkt, hvor udbuddet står overfor et væsentligt fald. Her kan det være en fordel, hvis man på forhånd – mens der endnu er et stort udbud og lave priser – kan sikre sig råderetten over træer fra kulturer, der bliver vurderet til give et højt udbytte. Om tendensen til salg på roden skyldes fremsynede eksportører eller salgsskræmte producenter er vanskelig at fastslå, men det er et faktum, at der har kunnet spores en større interesse for denne metode gennem det sidste år.

ABIES frø

Her & nu:

- ◆ Fri for al tvivl om herkomsten i nordmannsgran – egne udvalgte indsamlingsområder i Ambrolauri og Borshomi
- ◆ Bedste provenienser i Nobilis – Molleskoven, Frijsenborg og Linå Vesterskov
- ◆ Stabil og høj kvalitet på frøet med mange planter i bedet

Aktuelt udviklingsarbejde:

- ◆ Forædling af egne indsamlingsbestande i Georgien gennem selektive tyndinger
- ◆ Initiativ til proveniensafprøvninger – "Frost Frø"-forsøget i nordmannsgran
- ◆ Konsekvent opfølgning på ny forskning, bl.a. gennem herkomstsikker markedsintroduktion af lovende provenienser

Specialister i Nordmannsgran og Nobilis

Vi udvider løbende indenfor nåletræsarterne

H Ø S T – K L Æ N G N I N G – F O R B E H A N D L I N G – O P B E V A R I N G

ABIES Frø

tel: +45 7021 0515 mob: +45 4010 3834 fax: +45 7021 1218
e-mail: abies@nordmanniana.com

www.lotico.se +46 414 24260

LOTICO

Hel dags beskæringsarbejde med batteridrevet elsaks-til professionel beskæring

Du arbejder hurtigt, let og sikkert og øger din klippekapalet. Skæret følger eksakt din pegefinger. Man kan hakke,

brække og bakke med skæret.

Saksen er stærk og robust og klarer grene på 30 mm.

Undgå belastningsskader!

Gren- og stenknuser

- Grenknusning og -fresning fra 50-600 hk.
- Stubfresning fra 120-280 hk.
- Asfalt- og stenfresning fra 100-280 hk.
- Kontakt os for brochurmateriale eller demonstration.

Blåkildevej 8 · Stubberup · DK 5610 Assens
Tlf. 64 79 10 75 · Fax 64 79 11 75 · Mobil 40 56 77 46
Sjælland: 40 34 87 46 · e-mail: info@interforst.dk
www.interforst.dk